

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštno
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

BRALNO DRUŠTVO
Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
Priliken trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 49.

V Mariboru, dne 5. decembra 1901.

Tečaj XXXV.

Nemška surovost.

Materinsko ljubezen spoštuje vsak človek, ki še ni izgubil zadnje trohice plemenitosti iz svojega srca. Ako ta ljubezen včasih tudi zatemni jasni pogled razuma, nihče si ne upa vzdigniti kamna in ga vreči v mater, za prestopke materine ljubezni imamo le sousmiljenje in odpuščenje.

Tako je bilo dozdaj. Te dni pa se je zgodilo na Nemškem nekaj, kar bije vsej sedanjosti, vsem blagim človeškim čustvom neusmiljeno v obraz. Zgodila se je velika nemška surovost.

V mestu Vrešenu na pruskem Poljskem se je zaukazalo, da se poljski otroci ne smejo več učiti krščanskega nauka v materinščini, ampak v nemškem jeziku. Otroci pa niso znali odgovarjati v tujem jeziku. V šolo pride okrajni šolski nadzornik in zapove učitelju, da mora 14 otrok z vso strogostjo preteptati. Nemški učitelj jih je tepel kakor živino. Otroci pa so od bolečin kričali in jokali. Matere so slišale jok in stok svojih otrok, v bojazni za nje so prihitele v šolo, in ko so videle nečloveško, a neutemeljeno pretepanje, so kot matere ugovarjale takemu ravnanju. Oholi šolski nadzornik pa je dal otroke še dalje preteptati v navzočnosti mater.

Vsak človek, ki ima razum in srce na pravem mestu, bi mislil, da bosta učitelj in nadzornik zaradi surovosti hudo kaznovana. A zgodilo se je nasprotno. Matere so bile kaznovane, ker so prišle v šolo in tamkaj ugovarjale. Še koklja prileti k piščetu, ki se je zgubilo in glasno pivka za materjo-

kokljo, človeška mati pa naj bi ostala mirna, če sliši, da njeni otroci trpijo in kličejo pomoči?

Kazen pa ni bila majhna. Sodniki bi morali biti pametni, morali bi znati presoditi celi položaj ter izreči pravično sodbo. A tudi sodniki so pokazali svoje surovo nemško srce. Matere so bile Slovanke, Poljakinje, zato so si šteli kot nemški sodniki v dolžnost, da jih kruto potlačijo. In materinska ljubezen je bila res hudo poplačana. Obtoženka Piasecka je dobila 2 in pol leta ječe, obtoženec Korzeniewski 1 leto, dve obtoženki sta dobili 2 leti ječe, 4 po eno leto, 5 po devet mesecev. Tako plačuje surovi in oholi Prus materinsko ljubezen!

To podivjano ravnanje je vzbudilo pri vseh omikanih narodih veliko vznemirjenje in ogorčenje. Posebno avstrijski Poljaki so se zavzeli za žrtve nemškega nasilstva. Tudi mi Slovenci v imenu krščanstva in človekoljubnosti obsojamo nečloveško ravnanje, ki se ga poslužujejo Prusi proti našim slovanskim bratom, proti Poljakom. Slovenske matere, vzgojite svoje otroke v slovensko-narodnem duhu in zahtevajte le slovenske šole, v katerih bodo vaši otroci razumeli vsako učiteljevo besedo!

Državni zbor.

Terminska kupčija z žitom.

Velika večina avstrijskih narodov živi ob domačem žitu, katero pa nima zadnja

leta nobene prave cene, ali če jo ima, jo ima takrat, kadar jo morajo ljudje že kupovati. Žitno ceno delajo dunajski židje na tako imenovani žitni borzi, ki pa sami niti zrna nimajo. Dolgo časa so se vlagale že prošnje na državni zbor in na vlado, po raznih zastopih se je sklepalo, da se ima ta goljufiva kupčija z žitom prepovedati, kakor se je to pred leti zgodilo na Nemškem, poljedelcem na korist. Naša vlada, ki bi morala skrbeti za blagor kmetskega ljudstva, se je pa temu ustavljala. Privolila je sicer v to, naj se postava zastran žitne kupčije na borzi spremeni; pa v to ni hotela privoliti, da se ta kupčija prepove. G. dr. Ploj, poročevalec gospodarskega odseka, je že izdelal popolni postavni načrt v blagor kmetskemu ljudstvu; a vlada za to ni marala. Po posebnem nujnem predlogu so spravili kmetskemu ljudstvu naklonjeni poslanci raznih strank to stvar pred državni zbor, ki je v petek 28. novem. obravnaval o tej goljufivi kupčiji. Razni govorniki so strastno napadali poljedelskega ministra barona Giovanellija in sekcijskega načelnika v poljedelskem ministerstvu barona Becka, češ, da ona dva podpirata jude na škodo kmetskega stanu. Ko se je poljedelski minister skušal zagovarjati, so ga poslanci prepili. Slednjič se je pri glasovanju sprejel ta-le sklep: Vladni predlog naj se spremeni tako, da bo kupčija z žitom na borzi prepovedana, gospodarski odsek naj pa v šestih tednih dovrši postavbo o tej zadevi. 230 poslancev je glasovalo za ta predlog, le sedem poslancev se mu je upiralo, namreč zastopniki judovskega kapitala in pa socijalni de-

Listek.

Nedolžno obsojen.

Resnična povest. — Spisal L. Heitzer.

(Dalje.)

«Zakaj praviš »sva«? Jaz, jedino jaz sem kriv. O, zakaj se nisem takrat ravnal po opominu umirajočega očeta. Njegove besede, naj iščem pota resnice, k Bogu, so mi vedno donele po ušesih, in peklo me je učilo, kako naj ta glas v notranjosti zadušim, ko so predsodki rodili v meni ta črni, nesramni sum. Oh, bridka, pekoča muka, ki sem si jo sam pripravljal. Oni plemeniti mož trpi kot žrtva svojega prepričanja, svoje duhovniške dolžnosti kaznen grdega hudodelstva, in jaz, ki sem njegov tožnik in ki kaznen desetkrat bolj zaslužim ko on, jaz živim —»

«Patrik, kaj koristi to lastno toženje? pretrgal mu je brat govor, »ni še gotovo, da je tvoj strah opravičen, midva morava ineti prej dokaze; priznavam, da zdaj verjetnost jako podpira njegovo nedolžnost, ali — — —»

«Dokaze, dokaze?» vzdihnil je Patrik, «tukaj (pokaže na prsi) je dokaz. Moja vest se je vzbudila, in ta mi pravi, da nisem nikoli trdno veroval v njegovo krivdo. Še zdaj vidim tisti boječi pogled pred sodiščem, kako

me je prevbogi pogledal, ko sem zoper njega pričal. V tisti uri sem spoznal, da duhovnik mora biti nedolžen, in Henrik, notranji glas me je opominjal, naj povem, kar mislim; a zadrževal me je ponos in strah, da bi videl, kako se do sedaj čisto očetovo ime sumniči.»

«In zdaj, Patrik, kaj boš zdaj storil?» vpraša Henrik z vidno razburjenostjo.

«Še vprašaj, brat?» odvrne Patrik bolestno začuden. «Kaj drugega, ko nedolžnemu obsojencu takoj prostost pridobil. In najin oče, Patrik?» začudi se Henrik, «premisli, da se to ne more drugače izvršiti, ko z vedno sramoto očetovo, ako ga izdava za goljufa?»

Patrik je glasno zajecal: «Oh Henrik, to bo zame največja kazen, a drugače ne morem, — ne Henrik, ravno zaradi očeta sva to dolžna. Njegovo dejanje pravičnosti pred smrtjo se ne sme oskruniti z dejanjem krivičnosti, ki bi bila še veliko tisočkrat hudobnejša ko to, kar je zagrešil. Oče je poškodoval prijatelja na premoženju, midva sva pa vzela duhovniku njegovo duhovniško čast, njegovo prostost — prav za prav več ko njegovo življenje. Ali v resnici misliš, da naj še nadalje vbojemu jetniku tega ne povrneva, kar sva mu, če tudi ne vedoma in hotoma, vendar z lahkomišljenim sumničenjem vzela? Henrik, to bi ti hotel, to bi mogel?»

Henrik, je naslonil glavo v dlan in nekaj časa mislil: «O Patrik, kaj hočeš? zgubiva zaupanje, ki ga stavijo na poštenje naše hiše. Naše ime bo kmalu na nečasten način na vsakem jeziku!»

«Govori moj brat Henrik tako?» čudil se je Patrik žalosten, «to je pač vse postarska stvar pri toliki krivici, ki jo morava popraviti. Ali misliš, da hočemo srečo in mir ohraniti z goljufijo, kateri se naj nadalje kar udamo? Hočeš, da se midva enkrat, kakor najin ubogi oče, na smrtni postelji valjava, mučena od vesti in sicer še z gorjimi očitki kot on? Očetu je še bilo mogoče krivdo po duhovniku odstraniti iz duše; midva pa ne bi mogla; zakaj deset sramotnih let bi mu ne mogla nikoli in nikdar poplačati in povrniti.»

Nastal je precej dolg premolk, med katerim sta se bojevali v Henrikovi duši dolžnost in samovoljna ljubezen. Potem je rekel odločno: «Naj vlada pred vsem pravica, Patrik, dasi mi je grozno težko, soprog, ki je tako trdno prepričana o častnem imenu naše obitelji, to priznati.»

«Stoj Henrik, nato nisem mislil, ne, to se ne sme», in čez malo časa je pristavil: «Vem še drugo pot, srčno ljubljeni brat.» — «Povej mi jo, Patrik!»